

BORIS VIAN
PEKİN'DE
SONBAHAR

ROMAN

Çeviri: ALEV ER

4.
BASKI

BORIS VIAN
PEKİN'DE
SONBAHAR

Can Yayınları 167

L'Automne à Pékin, Boris Vian

© 1956, Les Editions de Minuit

© 1986, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1986

4. basım: Ağustos 2011

Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-205-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

BORIS VIAN
PEKİN'DE
SONBAHAR

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Alev Er

BORIS VIAN, mühendis, gazeteci, oyun yazarı, şair, müzisyen, oyuncu, roman yazarı. 1920'de Ville d'Avray'de doğdu. Lise yıllarında cazla ilgilenmeye başladı. 1946'da *Les Temps Modernes*'e katıldı. Aynı yıl Vernon Sullivan takma adıyla yayımlattığı *Mezarlarınıza Tüküreceğim* romanı büyük gürültü kopardı. Ardından kendi adıyla imzaladığı *Günlerin Köpüğü* geldi. 1947'de çıkan *Pekin'de Sonbahar*, İonesco ve Queneau etkileri taşıyordu. 1952'de, birinci sınıfların okutmanı olarak içinde yer alacağı Le Collège de Pataphysique'de Queneau'yla yeniden buluşacaktı. Tabou isimli ünlü kulüpte trompet çalıyor; Saint-Germain-des-Prés'nin en ilgi çekici isimlerinden biri haline getiriyordu. Vernon Sullivan adıyla yayımlatacağı son romanı olan *Ve Tüm Kötüleri Öldürecekler*, 1948'de çıktı; bunu 1953'te *Yürek Söken* izledi. *Gebermek İstemem* adlı şiir kitabı (1962'de yayımlandı), müzikli oyunları, iki operası, film senaryoları da vardır. Birkaç filmde de oynamıştır. 1959'da, otuz dokuz yaşındayken, ciğerlerinde su toplanması nedeniyle Paris'te öldü.

ALEV ER, 1950'de Karaman'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. 1978'den bu yana *Cumhuriyet*, *Yeni Yüzyıl*, *Aydınlık*, *Güneş*, *Milliyet*, *Sabah*, *Star* ve *Taraf* gazetelerinde, haftalık *Aktuel* dergisinde çalıştı. *Şafakta Verilmiş Sözüm Vardı*, *Yeşil Ev*, *Pekin'de Sonbahar*, *Kuşatma Hali* olmak üzere 20'nin üstünde roman ve inceleme çevirisi ve *Bir Uzun Yürüyüşü 68* adlı röportajlar kitabı var.

A

“Kim ki sorunu incelemekten kaçınır,
hataya düşmek onun için kaçınılmazdır...”

LORD RAGLAN

Le Tabou de l'Inceste (Ensest Tabusu)

1

Amadis Dudu, hiç farkında olmadan, 975 no'lu otobüsün geçtiği durağa ulaşmasını sağlayacak yollardan en uzununa, daracık bir sokağa dalmış, yürüyordu. Teorik olarak, her gün dört yerine üç buçuk bilet vermesi gerekiyordu, çünkü otobüs durağa gelmeden ayaklanır ve hareket halindeyken atlardı. Biletinin olup olmadığını anlamak için yeleşinin cebini yokladı. Evet, vardı. Bir çöp yığınının üzerine tünemiş bir kuş gördü. Hayvan boş konserve kutularından üçünü gagalayıp duruyor ve “Volga Kürekçileri”nin giriş bölümünü çalmayı pekâlâ başarıyordu. Amadis Dudu durdu ama kuş yanlış bir notaya basıp homurdanarak havalanıverdi. Çılgın gibiydi ve gagasının arasından, kuş dilinde küfürler savuruyordu. Amadis Dudu ezginin kaldığı yerden şakıyarak yoluna devam etti ama o da yanlış bir notaya dokundu ve küfrü bastı.

Öyle ahım şahım olmasa da, gökyüzü güneşliydi. Ama tam önünde, sokağın ucu tatlı tatlı parılıyordu, çünkü parke taşları yağlıydı. Şu var ki, sokak bir sağa bir sola iki kez kıvrıldığı için o bunu göremiyordu. Yumuşak keyiflerle yüklü kadınlar beliriyordu kapıların önünde; önü açılmış bornozlarıyla iffet denen şeyin epey uzağında daydılar. Çöp tenekelerini ayaklarının dibine boşaltıyor, içinde sokağa kusulmadık hiçbir şey kalmasın, diye tenekelerin dibini dövüyorlardı. Bir yandan da fıkırdayıp duruyorlardı. Ve Amadis Dudu, her zamanki gibi uygun adıma geçti. Bu sokaktan geçmeyi işte bu yüzden seviyordu. Bu ona Amerikalıların arasında geçirdiği askerlik günlerini anımsatıyordu. Kuşun gagaladıklarına benzeyen ama daha büyük teneke kutulardan fıstık ezmesi tıkindıkları günleri. Çöpler yere dökülürken toz bulutları oluşturuyorlardı. O bunu da seviyordu çünkü bu, güneşi daha bir görünür kılıyordu. İçinde kılık değiştirmiş polislerin bulunduğu altı katlı binanın önündeki kırmızı fenerin gölge uzunluğuna bakılırsa (aslında burası bir karakoldu ve herhangi bir kuşkuya yer bırakmamak için yandaki genelevin önüne de mavi bir fener dikilmişti), saat, aşağı yukarı, sekizi yirmi dokuz geçeye yaklaşıyordu. Durağa varmak için bir dakikası kalmıştı. Bu birer saniyelik altmış adım anlamına geliyordu tamı tamına. Ama Amadis dört saniyelik beş adım atıyor ve bu çok karmaşık hesabı kafadan yapmaya çalışıyordu. Nitekim hesabı yapacak ve porselenin üzerinde tok sesler çıkarak böbrek aracılığıyla dışarı atacaktı olağan bir biçimde. Ama epeyce sonra.

975 durağının önünde daha şimdiden beş kişi vardı ve hepsi birden gelen ilk 975'e bindiler. Ama biletçi, Dudu'nun içeri girme isteğini geri çevirdi. Otobüse binecek altıncı kişi olduğunun somut bir göstergesi olan kâğıt parçasını biletçiye uzattıysa da içeride ancak beş

kişilik yer vardı. Bu nedenledir ki, otobüs Dudu'dan kurtulmak için tam dört kez gaz çıkarmak zorunda kaldı. Usul usul ilerliyor ve arkası yere değiyordu. Öyle ki, taşların arasındaki yuvarlak çukurlara her girişinde kıvılcım demetleri saçıyordu çevreye; bazı şoförler daha hoş bir görüntü elde etmek için arabaların arkasına çakmak taşları yapıştırırlardı (nedense hep şoförler yapardı bunu, biletçiler değil).

İkinci bir 975 tam Amadis'in burnunun dibinde durdu. Ağzına kadar doluydu ve yeşil yeşil soluyordu. Arabadan iki şey indi: iriyarı bir kadın ve bir pasta kazması. Kazmayı, neredeyse ölmek üzere olan ufak tefek bir bey sırtlanmıştı. Dudu bir eliyle dikey demire yapıştı, ötekiyle de biletini uzattı. Ama biletçi, bilet delmekte kullandığı zımbayla parmaklarının ucunu okşayıverdi.

“Bırak şunu!” dedi.

“Ama üç kişi indi!” diye itiraz etti Amadis.

“Onlar aşırı yükü,” dedi memur gizemli bir ses tonuyla ve hiç de hoş olmayan bir biçimde göz kırptı.

“Bu doğru değil!” diye itiraz etti Amadis yine.

“Kim demiş?” dedi memur. Arabanın kordonu çıkmıştı, onu tutup yarım yamalak da olsa yerine yerleştirmek gerekiyordu. Memur bu durumdan yararlandı ve hem kordonu yakalamak hem de Amadis'e kıcını göstermek için iyice yükseğe sıçradı. Derken, ışıltılı kırbacın kulağında şaklamasıyla şoförün gaza basması bir oldu.

Amadis saatine baktı ve yelkovanı korkutup geriye kaçırmak için, “poh!” diye bir ses çıkardı. Ama ne gezer! Yalnızca saniyeleri gösteren ibreyi ürkütebilmişti, ötekiler bildikleri yönde dönmeye devam ediyorlardı ve bu hiçbir şeyi değiştirmezdi. Üçüncü bir otobüs geldiğinde sokağın tam ortasına dikilmiş, uzaklaşan ikinci 975'i izliyordu ve arabanın tamponu onu tam kıcından yakaladı. Yere düştü. Şoför de onu tam altına hizalamaya özen

göstererek usul usul ilerledi ve sıcak su musluğunu açtı, Amadis'i boynundan aşağı suladı. Bu arada, kuyrukta onun arkasında duran iki kişi otobüse bindiler ve Amadis ayağa kalktığı anda 975'in önünden geçip gittiğini gördü. Boynu kıpkırmızı kesilmişti ve artık öfkelenmeye başladığını hissediyordu. Hiç kuşku yok, geç kalacaktı. O sırada dört kişi daha gelmiş, makinenin kolunu aşağı indirerek biletlerine numara basmışlardı. İriyarı genç bir adam olan beşinciye üstüne üstlük, şirketin her yüzüncü yolcuya ikramı olan parfüm spreyinden de nasibini almıştı. Adam uluyarak dikilip duruyordu karşısında. Çünkü parfüm diye sıkılan şey neredeyse saf alkoldü ve insanın gözüne geldi mi, doğrusu pek acıtıyordu. Yolun karşı tarafından geçen bir 975, bütün bu acılara son vermek istercesine, adamı tatlı tatlı eziverdi. Nitekim, otobüs geçtiğinde, adamın az önce çilek yemiş olduğunu anladılar.

Henüz yeterince dolu olmayan dördüncü bir otobüs geldi ve Amadis'e göre çok daha kısa bir süredir beklemekte olan bir kadın biletini uzattı. Biletçi yüksek sesle bir numara okudu:

"Bir milyon beş yüz altı bin dokuz yüz üç!"

"Bende dokuz yüz var!"

"Pekâlâ," dedi biletçi, "bir ve iki kimde?"

"Bendeki dört," dedi saygıdeğer bir beyefendi.

"Beş ve altı bizde," dedi öteki iki kişi.

Amadis arabaya binmişti bile ama biletçinin pençesi onu yakasından kavradı.

"O bileti yerden aldınız değil mi? İnin aşağı!"

"Hepimiz gördük onu!" diye zırladı ötekiler. "Zaten otobüsün altındaydı."

Biletçi göğsünü şişirdi ve Amadis'i platformdan aşağı yuvarladı. Sol omzunu nefret dolu bir bakışla delip geçmeyi de unutmadı. Amadis yerde acıyla kıvranmaya

koyuldu. Dört kişi bindi ve otobüs eğilip bükölerek yola çıktı, ne de olsa biraz utanmıştı.

Beşinci otobüs dolu geçti ve bütün yolcular Amadis'e ve öbür bekleyenlere dillerini çıkardılar. Üstelik biletçi ona doğru bir tükürük fırlattı ama arabanın hızının tükürüğe bir faydası olmadı; yere bir türlü ulaşamadı. Amadis bir fiske darbesiyle onu havada uçarken ezmek için hamle yaptıysa da ıskaladı. Burnundan soluyordu, çünkü bütün bu olup bitenler onu gerçekten de öfkeden çıldırtmıştı. Altıncı ve yedinci otobüsleri de kaçırdıktan sonra yürümeye karar verdi. Otobüse bir sonraki duraktan binecekti, insanların çoğu orada inerdi genellikle.

Ne kadar kızgın olduğunu herkes görsün, diye mahsus geri geri yürüyordu. Aşağı yukarı dört yüz metre kadar yürüdü, o arada yanından hemen tümüyle boş, bir sürü 975 geçip gitti. Durağın on metre berisindeki yeşil dükkânın oraya ulaştığında durdu. Tam önünde bir arabanın kapısı açıldı ve içinden yedi genç papazla on iki okul öğrencisi indi. Elllerinde kutsal flamalar ve renk renk kurdeleler vardı. Durağın çevresinde sıraya girdiler. Bu arada papazlar da gelip geçenlerin içinde kazara uyanabilecek 975 nolu otobüse binme isteğini köreltmek için, iki kutsal ekmek mancınığını ateşe hazır duruma getirdiler. Amadis Dudu parolayı hatırlamak için kafasını zorlayıp duruyordu, ama dine ilişkin bilgiler edindiği okul yıllarından bu yana o kadar çok zaman geçmişti ki, aklına hiçbir şey gelmedi. Geri geri yürüyerek durağa yaklaştıysa da sırtına bir kutsal ekmek isabeti almaktan kurtulamadı. Öyle güçlü bir atıştı ki birden soluğu kesildi ve öksürmeye başladı. Papazlar kahkahalarla gülüyor ve hiç durmadan mermi tüküren kutsal ekmek mancınığının çevresinde dönüp duruyorlardı. İki 975 geçti ve veletler hemen bütün boş yerleri işgal

ettiler. İkincisinde yine de bir-iki boş yer vardı ama papazlardan biri arabanın sahanlığına dikilip onun binmesine engel oldu. Amadis Dudu biletine yeni bir numara basmak için arkasını döndüğünde eli ayağı kesiliverdi. Nereden geldiği belli olmayan altı kişi durağı doldurmuştu bile. Bir sonraki durağa ulaşmak için bütün gücüyle koşmaya başladı. 975'in kıvılcımlar saçan kışını görüyordu ilerde ve birden yere yapıştı. Çünkü papazın elindeki mancınıkla kendisini nişanladığını görmüştü. Kutsal ekmeğin ıslıklar çalarak kafasının üstünden geçtiğini duydu.

Amadis yerden kalktığında her tarafı pislik içindeydi. Böyle pasaklı bir halde büroya gidip gitmemekte duraksıyordu ama kapıdaki duvar saati ne derdi sonra! Sağ bacağına arkasında bir ağrı duydu ve yanağına iğne batırayım da ağrı geçsin, diye düşündü. Boş zamanlarında en çok yaptığı şey Dr. Bottine de Mourant'ın yapıtlarını akupunktur tedavisi açısından incelemektir: Ama ne yazık ki iğneyi yanlış yere batırdı ve henüz yakalanmadığı bir baldır nefritini böylece tedavi etmiş oldu, bu onu daha da geciktirdi. Bir sonraki durağa ulaştığında bir sürü insan gördü; bilete numara basılan kutunun çevresinde düşmanca bir duvar oluşturmuşlardı.

Amadis Dudu saygılı sayılabilecek bir uzaklıkta durdu ve aşağıdaki seçenekleri kafasında tutmak için bu dinginlik anından yararlanmayı ihmal etmedi:

“Birinci olarak, bir durak daha ilerleyecek olursa artık otobüse binmesine gerek kalmayacak, çünkü iyice gecikmiş olacaktı.”

“İkinci olarak, geri çekilecek olursa yeni bir grup papazla karşılaşma olasılığı büyüktü.”

“Üçüncü olarak otobüse binmek istiyordu.”

Güçlü bir kahkaha attı. Çünkü, hiçbir şeyi aceleye getirmemek için, mantıklı bir biçimde akıl yürütmekten

bilerek kaçınmıştı ve bir sonraki durağa doğru yoluna devam etti. Öncekine göre çok daha geri yürüyordu ve şurası kesin ki, öfkesi daha da artmıştı.

Bomboş olduğunu gördüğü potaya varmak üzereydi ki, kulağının dibinde 975'in homurtusunu işitti ve elini kaldırdı ama çok gecikmişti; şoför onu görmedi bile ve küçük vites pedalına keyifle basarak madenî tabelanın önünden geçip gitti.

"Of, Allah belasını versin!" diye mırıldandı Amadis Dudu.

"Haklısınız," diye destekledi arkadan gelen bir bey.

"Yoksa mahsus böyle davrandığına inanmıyor musunuz!" dedi Amadis hoşnutsuz bir ses tonuyla.

"Aa, mahsus mu geçti gitti yani?"

"Bundan eminim!" dedi Amadis.

"Buna yürekten inanıyor musunuz?" diye sordu bey.

"Bütün ruhum ve vicdanımla."

"Yemin eder misiniz?"

"Ne çekilmez adamsın! Elbette ederim!" dedi Amadis. "Eşek dölü! Evet, ederim işte. Şimdi çek git başımdan!"

"Haydi," dedi bey, "yemin edin de görelim!"

"Ediyorum işte!" dedi Amadis ve adamın ileri doğru uzatıp dudaklarına yaklaştırdığı eline tükürdü.

"Domuz herif!" dedi bey. "975'in şoförüne hakaret ettiniz. Size bir ihtar cezası veriyorum."

"Ya öyle mi?" dedi Amadis.

Adam ayaklarının altındaydı ve pek öyle uzun süre yaşayacağına benzemiyordu.

"Emin olun ceza yazdım size," dedi adam ve tersyüz edilmiş kasketinin siperliğini öne doğru getirdi. 975'in müfettişlerinden biriydi.

Amadis sağa sola kaçamak bakışlar fırlattı ve o çok tanıdık sesi duyunca yanına yaklaşmakta olan yeni bir

975'e atlamak için davrandı. Ama otobüsün içine öyle bir düştü ki arka sahanlığı deldi geçti ve birkaç santimetre yere gömüldü. Başını egecek zamanı ancak buldu; arabanın arkası onu ikinci bir darbeyle yeniden havalandırdı. Müfettiş onu kazıyarak delikten dışarı çıkardı ve cezayı ödedi. Bu arada iki otobüs daha kaçırıldı. Bunu görünce bir sonraki durağa varmak için yeniden ileri atıldı. Bu hiç de olağan bir davranış gibi görünmüyordu ama yine de yaptı.

Kazasız belasız durağa vardı ama birden farkına vardı ki, büroya ulaşmak için üç yüz metrelik yolu ya kalmış ya kalmamıştı. Bu kadar kısa bir yol için otobüse binmek...

Bunun üzerine yolun karşısına geçti, kaldırıma çıktı ve ters yönde yürümeye başladı. Bulacağı durak öyle bir uzaklıkta olmalıydı ki, otobüse binmeye değsin.

2

Her sabah otobüse bindiği durağa pek çabuk ulaştı ve yola devam etmeyi kararlaştırdı, çünkü yolun bu bölümünü pek bilmiyordu. Ona öyle geliyordu ki kentin bu bölümünde görülmeye değer epeyce şey bulacaktı. O anki hedefini, ne olursa olsun otobüse binme amacını gözden kaçırmıyordu elbette ama sabahın ilk saatlerinden bu yana nesnesi olduğu o insanı çıldırtan tersliklerden de bir nebze olsun olumlu pay çıkarmak istiyordu. 975'in güzergâhı upuzun bir sokaktan oluşuyor ve Amadis'in gözlerinin önüne pek çok ilginç şey sıralanıyordu. Ama öfkesi durulmak bilmiyordu bir türlü. İyice tehlikeli noktaya yükseldiğini hissettiği büyük tansiyonunu düşürmek için ağaçları sayıyor, bu arada düzenli olarak ve mahsus, sayıları şaşırıyordu. Bir yandan da, yaptığı gezintiye resmiyet kazandırmak için, günün mo-

dasına uygun kaz adımları atmaya çalışıyor, sol kalçasına vurarak tempo tutuyordu. Ve birden, Ortaçağ stili ama oldukça yaşlanmış yapılarla çevrili geniş bir alana geldiğini fark etti. Burası 975'in kalkış durağıydı. Birden keyiflendi ve bir sarkaç hafifliğiyle merdivenin basamağında yaylanıp kendisini, bekleyen otobüsün içine bıraktı. Memurlardan biri otobüsü tutmakta olan ipi kesti; otobüsün kalkmak üzere olduğu içine doğdu sanki Amadis'in.

Geriyeye döndüğünde, ipin ucunun memurun suratının tam ortasında şakladığını ve adamın burnunun bir parçasını koparıp götürüverdiğini gördü; tıpkı kopan bir yonca yaprağı gibi.

Otobüsün motoru tatlı tatlı homurdanıyordu, çünkü az önce ona bir tabak dolusu kedibalığı kılıcı verilmişti. Amadis sağ arka köşede bir yere oturmuştu ve tek başına olmanın keyfini çıkarıyordu. Biletçi sahanlıkta dikiliyor ve bilet delmeye yarayan aleti mekanik bir biçimde çevirip duruyordu. Dahili müzik yayını yapan aygıtı motora bağlamıştı ve otobüsün içine yayılan tekdüze ezgi Amadis'i sallayıp duruyordu. Arka taraf çukurlara dalıp çıktıkça otobüsün omurgası inilti çıkarıyor, kıvılcımların çıtırtısı o tekdüze müziğe eşlik ediyordu. Birbirini izleyerek geçip giden dükkânlar rengârenk parıltılar saçıyorlardı. Bir vitrinden ötekine atlayan görüntüsünü görmek onu eğlendiriyordu. Ama görüntüsünün o elverişli pozisyonundan yararlanarak öteberi aşırıya kalktığını anlayınca kıpkırmızı kesildi ve yüzünü öteki tarafa döndü.

Şoförün otobüsü o âna kadar hiç durdurmamış olmasında onu şaşırtmıyordu; sabahın bu saatinde artık hiç kimse işine gitmeye kalkışmazdı. Biletçi uyukluyor ve sahanlığa yayılıyordu giderek. Uykusunun arasında en uygun yatış biçimini arıyor olmalıydı. Amadis küstah bir

tür mahmurluğun öldürücü bir zehir gibi bedenine girdiğini ve bütün benliğine egemen olduğunu hissediyordu. Öne doğru uzattığı bacaklarını topladı ve karşıdaki sıranın üstüne yerleştirdi. Ağaçlar güneşin altında dükânlarınkini andıran ışıltılar saçıyorlardı. Yemyeşil yapraklar otobüsün tavanına değiyor, hafif bir hışırtı çıkarıyorlardı. Tıpkı küçük bir geminin bordasına değen deniz bitkileri gibi. Otobüsün hareketi Amadis'i bir beşikteymişçesine sallıyordu ve henüz bir yerde durmamıştı. Tam kendinden geçmek üzereydi ki bürosunu geride bıraktıklarını fark etti ve bu son saptama biraz canını sıktı.

Amadis uyandığında hâlâ hareket halindeydiler. Dışarı baktığında havanın daha az aydınlık olduğunu gördü. Gri suların doldurduğu iki yandaki kanalları fark edince Ulusal Yükleme binasını tanıması zor olmadı. Bir süre manzarayı seyretti. Cebinde kalan biletlerin işgal ettiği koltuğun parasını ödemeye yetip yetmeyeceğini soruyordu bir yandan da kendi kendine. Başını çevirip biletçiye baktı. Adam, kalın ciltli erotik bir düş görüyor olmanın rahatsızlığıyla kıvranıp duruyordu. Sonunda, tavanı tutan ince, nikelajlı demirin çevresine sarılıp kaldı. Ama yine de uykuya ara vermedi. Amadis, yaşamak biletçiyi epeyce yoruyor olmalı, diye düşündü ve bacaklarındaki uyuşmayı gidermek için ayağa kalktı. Otobüs yolda hiç mi hiç durmamış olmalıydı, çünkü içerde bir tek yolcu yoktu. Keyfince dolaşabileceği oldukça geniş bir alan vardı içerde. Öne arkaya gidip geldi. Basamaktan aşağı inerken çıkardığı gürültü biletçinin uyanmasına yol açtı. Adam birden dizlerinin üstünde doğruldu ve elindeki aletin mekanizmasını öfkeyle açarak Amadis'e doğrulttu. Bir yandan da ağzıyla "pan pan pan!" diye sesler çıkarıyordu.

Amadis adamın omzuna bir şaplak attı, o da onu

burnunun dibinden taradı. Amadis de adama nanik yaptı. Neyse ki, bütün bunlar oyundu. Adam gözlerini kırıştırarak ayağa kalktı.

“Nereye gidiyoruz?” diye sordu Amadis.

Biletçi –adı Denis’ti– bilmiyorum der gibi bir hareket yaptı.

“Bilinmez,” diye yanıtladı. “Otobüsü 21239 yaka numaralı bir şoför kullanıyor ve çılgının biridir.”

“Yani?” diye üsteledi Amadis.

“Yani, onunla birlikte olunca işin nereye varacağı hiç belli olmaz. Genellikle bu otobüse hiç kimse binmez zaten. Sahi, siz nasıl bindiniz?”

“Herkes gibi,” dedi Amadis.

“Farkındayım,” dedi biletçi, “bu sabah biraz uyumuşum.”

“Beni görmediniz mi?” diye sordu Amadis.

“Bu şoförle birlikte olunca her şey çok sıkıcıdır,” diye sürdürdü biletçi. “Hiçbir şey söyleyemezsiniz, çünkü anlamaz. Üstelik de aptaldır, doğruyu söylemek gerekirse.”

“Acıyorum ona,” dedi Amadis. “Felaket bir şey bu.”

“Kesinlikle,” dedi biletçi. “İşte size bir adam ki oltayla balık avlamanın dışında elinden hiçbir iş gelmez, buna karşın ona nasıl bir görev vermişler?”

“Evet, otobüs kullanıyor,” diye vurguladı Amadis.

“Bak sen!” dedi biletçi. “Hiç de aptal birine benze miyorsunuz.”

“Onu böyle delirten nedir?”

“Bilmiyorum. Ben zaten hep böyle çılgın şoförlere düşerim. Gülünç bir şey mi sizce bu?”

“Hiç de değil!”

“Şirket’in işi bu,” dedi biletçi. “Zaten Şirket’tekilerin hepsi deli.”

“İyi dayanıyorsunuz,” dedi Amadis.

“A, benim durumum farklı,” diye açıklamaya çalıştı biletçi. “Anlarsınız ya, ben deli değilim.”

Öyle güçlü bir kahkaha attı ki soluğu kesildi. Amadis onu yerde debelenirken görünce biraz kaygılandı. Adam önce morardı, sonra bembeyaz kesildi, en sonunda da katıldı kaldı. Ama bütün bunların numara olduğunu anlamak Amadis’i çabuk rahatlatmıştı; adam göz kırptı. Gözleri kan çanağına dönmüş olmasına karşın, bunu pek güzel yapmıştı doğrusu. Çok geçmeden ayağa kalktı.

“Matrak bir adamım ben,” dedi.

“Bu hiç şaşırtmadı beni,” dedi Amadis.

“Kimileri vardır, kederli adamlardır, ama ben onlardan değilim. Zaten böyle olmazsa, bu şoför gibileriyle cebelleşmek mümkün mü?”

“Hangi yol bu?”

Biletçi, Amadis’e kuşkulu bir bakış fırlattı.

“Yoksa bilmiyor musunuz? Bu Ulusal Yükleme yolu. Her üç seferden en az birinde bu yola girer.”

“Nereye gidiyor böyle?”

“Demek öyle,” dedi biletçi, “ben burada sizinle çene çalıyorum, kibarlık ediyorum, aptallık ediyorum ve siz de beni satın almaya kalkıyorsunuz.”

“Ama hiç de öyle bir niyetim yok,” dedi Amadis.

“Birincisi, hangi yolda olduğumuzu bilmiyor olsaydınız, bunu daha en baştan sorardınız bana,” dedi biletçi. “Bu besbelli bir şey.”

Amadis hiçbir şey demedi. Biletçi konuşmayı sürdürdü:

“İkincisi, mademki yolu biliyorsunuz, nereye gittiğimizi de bilmeniz gerekir... ve üçüncüsü, biletiniz yok.”

Gözle görülür bir özenle gülmeye başladı. Amadis’in canı sıkılmıştı. Gerçekten de bileti yoktu.

“Siz satıyorsunuz ya,” dedi.

“Kusura bakmayın,” dedi biletçi. “Ben satıyorum ama yalnızca normal güzergâh için. Ağır olun bakalım.”

“Öyleyse ne yapabilirim?” diye sordu Amadis.

“Hiçbir şey.”

“Ama bana bilet gerek.”

“Daha sonra ödersiniz parayı,” dedi biletçi. “Bakarsınız bizi kaldırır kanala atar, değil mi? Bu yüzden, paranız mümkün olduğu kadar cebinizde kalsın.”

Amadis üstelemedi ve sohbetin konusunu değiştirmeye çalıştı:

“Bu yola neden Ulusal Yükleme dendiği konusunda fikriniz var mı?”

Yolun adını söylemekte ve yeniden aynı konuya dönmekte duraksadı, çünkü biletçinin yine öfkelenmesinden korkuyordu. Adam ayaklarının ucuna doğru keuderli bir bakış fırlattı ve kolları iki yanına düştü. Onları düşükleri yerden kaldırmaya çalışmadı.

“Bilmiyor musunuz?” diye üsteledi Amadis.

“Vereğim yanıt canınızı sıkabilir,” diye mırıldandı biletçi.

“Yok canım, hiçbir şey olmaz,” diye yüreklendirmeye çalıştı Amadis adamı.

“İyi öyleyse!” dedi biletçi. “Hiçbir fikrim yok. Oradakilerin de bildiğini sanmam. Çünkü hiç kimse bu yola girilirse yükleme işinin daha kolay olacağı konusunda bir şey söyleyemez.”

“Nerelerden geçiyor bu yol?”

“Bakın,” dedi biletçi.

Amadis büyük bir direğin onlara geldiğini gördü. Üzerinde parlak sacdan bir tabela vardı. Beyaz yağlıboya ile yazılmış harfler Egzopotamya adının kolayca okunmasını sağlıyordu. Ayrıca bir ok ve bir sürü rakam.

“Oraya mı gidiyoruz?” diye sordu Amadis. “Oraya karadan da gidiliyor mu?”

*Yazar, mühendis,
trompetçi, eleştirmen,
aktör, şair... Kısa
ömrüne çok hayat
sığdıran Boris Vian, hâlâ
edebiyatın ayrıkotu.*

Boris Vian, nevi şahsına münhasır bir yazardır. Dolayısıyla eserleri de "farklı"dır. Asuman Kafaoğlu-Büke, *Yazın Sanatı* adlı denemesinde Vian'ın yazım anlayışını şöyle anlatır:

"Vian'ın romanlarında düşgücünün sınırları zorlanır: İçkiler başka hazırlanır, yemekler başka yapılır, alışveriş bile tersine döner, alıcı ile satıcı arasındaki pazarlık tersine gelişir, satıcı fiyatı düşürürken alıcı yükseltmeye çalışır. Evde yaşayan fareler evin en sevilen kişiliklerinden biri olur; ev, mobilyalar, arabalar ruhları olan varlıklar gibi durumlardan etkilenir, roman kahramanlarının ruh hallerini yansıtır. Gerçeküstü romanın belki de en ayırt edici özelliği abartılmış anlatımında yatar. Varlıklılar, içinde atların koşturacağı aşırı büyük evlerde, yoksullar da kafeslerde yaşarlar; güzeller olağanüstü güzel, çirkinlerse mutlaka tüm simetri kurallarını altüst ederler."

Boris Vian, *Pekin'de Sonbahar*'ı yirmi altı yaşındayken üç ayda yazdı. Roman, önceden belirlenmiş bir çizgiyi izlemez; hızlı, özgürce ve çok ustaca yazılmıştır. Sözcüklere anlamlar yükler, böylece onun sözcükleri beklediğimiz ötesinde pek çok durumu da tanımlar bir nitelik kazanır. Romandaki anlam belirsizliklerini, yazar bile isteyerek yaratır; zaman zaman bazı ipuçları verirse de, bunları okuru biraz daha şaşırtmak için yapar. *Pekin'de Sonbahar*, Boris Vian'ın daha önce ve sonra yazdığı romanların ortasında yer alan bir mola, patlayan bir kahkaha gibidir.

ISBN 978-975-510-205-4

9 789755 102054